

Sisukord

Contents

Saateks	3	Introduction	3
Meie 2018. aasta arvudes	5	Our year 2018 in numbers	5
Eesti kommunismiohvrite memoriaal – mälestuspaik, mis koondab meie rahva mälestused ja saadab sõnumi maailmale	6	The Memorial to Estonia’s victims of communism – a site of remembrance that brings together the memories of our people and sends a message to the world	6
Rahvusvaheline Kommunismiohvrite Mälestusmuuseum ja teaduskeskus Patarei vanglas sammub edasi	13	The International Museum for The Victims of Communism and Research Centre at Patarei Prison is progressing	13
Rikastame ajalooteadust	18	We enrich historical science	18
Rahvusvaheline koostöö totalitarismi pärandi paremaks teadvustamiseks	22	International cooperation for improved awareness of the legacy of totalitarianism	22
Arutada, mälestada, õppida – avalikud üritused ja teavitus	25	To discuss, commemorate, learn – public events and publicity	25
Kogu Me Lugu: suulise ajaloopärandi kogumine hoiab meie lugu arusaadava ja inimlikuna ka 100 aasta pärast	31	Kogu Me Lugu: gathering oral historical heritage keeps our history understandable and humane even after 100 years	31
Meie partnerid ja sõbrad, keda täname kogu südamest	35	Our partners and friends, whom we thank with all our heart	35

Saateks

Hea lugeja!

1998. aastal alustas tööd Eesti Mälu Instituudi eelkäija, Inimsusvastaste Kuritegude Uurimise Eesti Sihtasutus. 2008. aastal sündis selle baasil Eesti Mälu Instituut. 2017. aastal liitusid Eesti Mälu Instituut ja Sihtasutus Unitas, et ühiselt jätkata oma tegevust Eesti Mälu Instituudi nime all. Ühinenud asutus liitis pikaajalise teadusliku uurimistöö ja uurimistulemuste rahvusvahelise vahendamise kogemuse Sihtasutuse Unitas kogemustega ajaloolase teavitustöö ja kaasamise vallas.

Eesti Mälu Instituudi eesmärk on inimvaenulike režiimide poolt toime pandud rahvusvaheliste kuritegude ja inimõiguste rikkumiste ning nende režiimide lähtekohaks olnud totalitaarsete ideoloogiate uurimine koos laiema avalikkuse teavitamisega uurimistöö tulemustest. Eesti Mälu Instituut on ka riigi partneriks kommunistliku ja natsionaalsotsialistliku režiimi kuritegude ohvrite mälestusürituste korraldamisel.

Ühinemisest alates on instituudil välja kujunenud kolm selgelt eristuvat töövaldkonda. Seatud eesmärkide saavutamiseks on esmatähtis teaduslik uurimistöö, mida teevad instituudi teadurid, aga ka Eesti ja teiste riikide uurijate toetamine ja kaasamine. Instituudi teadurite uurimistöö üks tähtsamaid rakenduslikke väljundeid on Eesti kommunistiohvrite memoriaali jaoks loodud ja veebis kättesaadava kommunistiohvrite andmebaasi pidev täiendamine.

Teadusliku uurimistöö tulemused on aluseks ülejäänud töövaldkondadele. Sihtasutus Unitas

algatas suulise ajaloo portaali Kogu Me Lugu, mida jätkati ka ühinenud Eesti Mälu Instituudis. 2019. aastal kavatses selle haaret tunduvalt laiendada, et salvestada võimalikult paljude inimeste mälestused. Sellest on saamas XX sajandi keerisesse sattunud inimsaatuste unikaalne ja hariv videoteek.

Eesti Vabariigi valitsus tegi Eesti Mälu Instituudile ülesandeks rajada endisesse Patarei vanglasse Tallinnas Rahvusvaheline Kommunistiohvrite Mälestusmuuseum koos teaduskeskusega. Tegemist on algatusega, mille ambitsioon on globaalne – levitades teadmisi totalitarismist ja seda uurides aidata kaasa isikuvabaduste ja inimväärikuse au sees hoidmisele. Algatuse ümber on koondunud rahvusvaheline toetusgrupp.

Kõiki töövaldkondi ühendab haridus- ja teavitustegevus, mis viib nende töö tulemused paljude sihtrühmadeni. Oleme akadeemiline kompetentsikeskus, mis osaleb oma missiooni piires ka avalikus diskussioonis, et väärtuslikud ajalookogemused ei ununeks.

2018. aasta oli Eesti Mälu Instituudile edukas. Täname meie töötajaid, koostööpartnereid Eestis ja välismaal ning paljusid inimesi, kes on meie tegevust toetanud teo või sõnaga, igauks vastavalt oma võimalustele. Usume, et meie koostöö jätkub ka järgmistel aastatel!

Sandra Vokk
Juhatuse liige

Meelis Maripuu
Juhatuse liige

Introduction

Dear reader!

The predecessor of the Estonian Institute of Historical Memory, the Estonian Foundation for Investigating Crimes Against Humanity, began its work in 1998. On this base, the Estonian Institute of Historical Memory was born in 2008. In 2017, the Estonian Institute of Historical Memory and the Unitas Foundation merged in order to jointly continue their work under the name of the Estonian Institute of Historical Memory. This united institution combines long-term experience in academic research and internationally publicising research results with engagement and publicity work in history.

The aim of the Estonian Institute of Historical Memory is the investigation of the international crimes and violations of human rights committed by regimes that have been hostile towards humanity, and of the totalitarian ideologies that were the starting point for those regimes, together with informing the general public of the results of its research. The Estonian Institute of Historical Memory is also the partner of the national government in organising memorial events commemorating the victims of the crimes of communist and national socialist regimes.

Since the merger, the institute has developed three distinct fields of activity. Academic research, which is conducted by the institute's research fellows, and also the involvement and support of researchers in Estonia and other countries, is of primary importance in order to achieve the objectives that have been set. One of the most important practical outlets of the research work of the institute's researchers is the continuous supplementation of the database of victims of communism that has been created for Estonia's memorial to its victims of communism and which is available on the internet.

The results of academic research form the basis

for the remaining fields of activity. The Unitas Foundation initiated the oral history portal Kogu Me Lugu, which has continued in the united Estonian Institute of Historical Memory. In 2019, we plan to considerably expand its scope in order to record the memories of as many people as possible. This is becoming a unique and educational video library of the fates of people who ended up in the vortex of the 20th century.

The government of the Republic of Estonia assigned the Estonian Institute of Historical Memory the task of establishing the International Museum for The Victims of Communism together with a research centre in the former Patarei Prison in Tallinn. This is an initiative with a global ambition – to contribute to holding personal freedom and human dignity in esteem by researching totalitarianism and spreading knowledge about it. An international support group has assembled around this initiative.

Work in education and publicity has combined all these spheres of activity, conveying the results of their work to many target groups. We are a centre of academic competence that also participates in public discussion within the limits of our mission so that valuable historical experiences would not be forgotten.

2018 was a successful year for the Estonian Institute of Historical Memory. We thank our employees, cooperation partners in Estonia and abroad, and the many people who have supported our activities with action or words, each according to their abilities. We believe that our cooperation will continue next year as well!

Sandra Vokk
Member of the Board

Meelis Maripuu
Member of the Board

Meie 2018. aasta arvudes

Avasime **100 000** isiku andmetega Eesti kommunismiohvrite elektroonilise memoriaali www.memoriaal.ee

Meie korraldatud üritusi külastas ligi **3500** inimest Eestist ja välismaalt

Salvestasime **45** lugu suulise ajaloo portaali Kogu Me Lugu jaoks, kokku on salvestatud **252** intervjuud

Tegime koostööd ja suhtlesime ligi **100** ajaloouurimise ja -haridusega tegeleva organisatsiooni ja isikuga väljaspool Eestit

Meie tegevust või arvamusi kajastati Eesti meediaruumis **90** korda

Meie tegevust või arvamusi kajastati välismaa meediaruumis **40** korda

Instituudis töötas **15** inimest

Our year 2018 in numbers

We opened the electronic memorial to Estonia's victims of communism www.memoriaal.ee with data on **100,000** individuals

Nearly **3,500** people from Estonia and abroad visited events that we organised

We recorded **45** memoirs for the oral history portal Kogu Me Lugu (Our Whole Story), **252** interviews have been recorded in total

We communicated and cooperated with nearly **100** organisations and persons outside of Estonia that work in historical research and education

Our activity or opinions were conveyed **90** times in the Estonian media

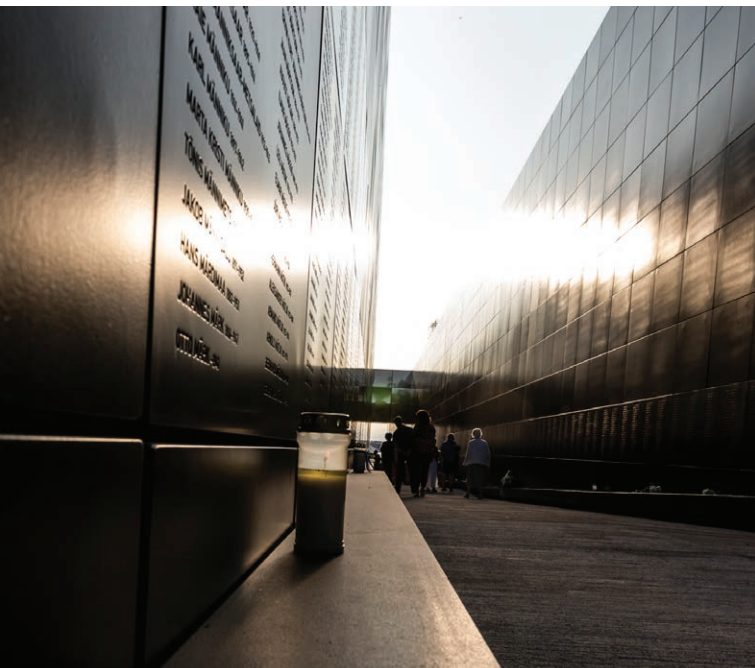
Our activity or opinions were conveyed **40** times in the media abroad

15 people worked at the institute

Eesti kommunismiohvrite memoriaal – mälestuspaik, mis koondab meie rahva mälestused ja saadab sõnumi maailmale

23. augustil 2018, kommunismi ja natsismi ohvrite mälestuspäeval ja Eesti Vabariigi 100. juubeliaastal, avati Tallinnas Maarjamäel Eesti kommunismiohvrite memoriaal. Mälestuspaik on pühendatud kõigile kommunistliku terrori all kannatanud Eesti inimestele. See koht jääb meelde tuletama vabaduse ja inimelu haprust ning kutsuma tänaseid ja tulevasi Eesti inimesi neid hoidma. Memoriaali mälestusseinal on üle 22 000 inimese nime, kes mõrvati või surid ebainimlike elutingimuste tõttu vangistuses või sundasumisel. Enamik neist puhkab nimetutes haudades, mis teeb memoriaalist ka sümbolse hauatähise. Tegemist on Euroopa ühe suurima (ligi 30 000 ruutmeetrit) kommunismiohvrite mälestusalaga.

Memoriaali valmimist rahastas Eesti Vabariik ja koordineeris Justiitsministeerium. Avamistseremooniat korraldas Eesti Mälu Instituut koostöös Justiitsministeeriumi ja EV100 korraldusmeeskonnaga.

Memoriaali mälestusseinal tuhandete ohvrite nimedega.
The Memorial's Wall of Remembrance with the names of thousands of victims.
Foto / Photograph: Martin Andreller

The Memorial to Estonia's victims of communism – a site of remembrance that brings together the memories of our people and sends a message to the world

The Memorial to Estonia's victims of communism was opened at Maarjamäe in Tallinn on 23 August 2018, the Europe-wide Day of Remembrance for the victims of all totalitarian and authoritarian regimes, in the centenary year of the Republic of Estonia. This site of memory is dedicated to all Estonian people who suffered under communist terror. This site will stand as a reminder of the fragility of freedom and human life, and will appeal to the Estonian people of today and of the future to preserve them. The names of over 22,000 people who were murdered or died in imprisonment or forced banishment due to inhuman living conditions are on the Memorial's Wall of Remembrance. Most of them are buried in graves without names, which makes the Memorial a symbolic grave marker as well. This is one of Europe's largest remembrance sites dedicated to victims of communism (nearly 30,000 m²).

The Republic of Estonia financed the completion of the Memorial, and the Estonian Ministry of Justice coordinated it. The Estonian Institute of Historical Memory organised the inauguration ceremony in cooperation with the Estonian Ministry of Justice and the 100th Anniversary of the Estonian organising team.

Hetk memoriaali avamistseremooniast.
A moment from the Memorial's inauguration ceremony.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Eesti Mälu Instituut koostas Eesti Memento Liidu juures tegutseva Eesti Represseeritute Registri Büroo poolt aastate jooksul kogutud andmetele toetudes kommunismiohvrite andmebaasi, mille alusel kanti memoriaali mälestusseinale rohkem kui 22 000 mõrvatu ja hukkunu nimed. Aastatel 1940–1991 kommunistliku režiimi korraldusel poliitilistel põhjustel mõrvatud, vangistatud või küüditatud Eesti inimeste nimed ja andmed saatuse kohta sisalduvad meie asutuse hallatavas ja jooksvalt uuendatavas elektroonilises memoriaalis www.memoriaal.ee. Instituut kogub inimestelt ka edaspidi andmeid nende lähedaste saatuse kohta ja teeb uurimistööd, et välja selgitada inimeste saatus, kelle mõrvamine, vangistamine või küüditamine on teadmata jäänud. Ka nende inimeste nimed kantakse memoriaalile. Ükski ohver ei tohi olla unustatud: see on meie riigi ja rahva südametunnistuse küsimus ning kohustus nende ees, kes on Eesti nimel kannatanud.

Eesti Mälu Instituudi üheks ülesandeks on memoriaali tutvustamine Eesti ja välismaa inimestele ning rahvusvahelisele avalikkusele. Meie rahva kogemus totalitaarsete režiimide võimu all ei ole ainulaadne, kuid see on kogemus, mille mõtestamine ja teadvustamine Eestis, Euroopas ja maailmas aitab ära hoida taolise vägivalda kordumist samasuguses või mõnes teises vormis.

Soovime luua tingimused erineva ajalookogemusega rahvaste vastastikuseks mõistmiseks. Aasta jooksul korraldasime huvilistele Eestist ja välismaalt (ka ametlikele delegatsioonidele ja välisajakirjanikele) memoriaalis ringkäike ning tegime aktiivset teavitustööd, mille tulemusena on memoriaali käsitlevad materjalid ilmunud eesti, soome, inglise, vene, prantsuse ja saksa keeles.

The Estonian Institute of Historical Memory compiled the database of victims of communism, on the basis of which over 22,000 names of murdered and perished persons were inscribed on the Memorial's Wall of Remembrance, relying on data gathered over the years by the Estonian Registry Bureau of Repressed Persons operating in conjunction with the Estonian Memento Association. The electronic memorial www.memoriaal.ee administered and continuously updated by our institution contains the names of Estonian people who were murdered, imprisoned or deported for political reasons in 1940–1991 on the orders of the communist regime, along with information on their fate. The institute will gather information from people in the future as well on the fate of their close relatives and friends, and will conduct research to ascertain the fate of people, whose murder, imprisonment or deportation has remained unknown. The names of these people will also be inscribed on the Memorial. We must not forget even a single one of the victims: this is a question of the conscience of our nation and people, and it is our duty to those who have suffered for the sake of Estonia.

One of the tasks of the Estonian Institute of Historical Memory is to introduce the Memorial to the people of Estonia and people abroad, and to the international public. The experience of our people under the rule of totalitarian regimes is not unique, but publicising and making sense of this experience in Estonia, Europe and the world will help to prevent the repetition of such violence in similar form, or some different form.

We wish to create the conditions for mutual understanding between peoples with different historical experiences. Over the course of the year, we have organised tours of the Memorial for interested people from Estonia and abroad (also for official delegations and foreign journalists) and actively conducted publicity work, as a result of which materials on the Memorial have been published in Estonian, Finnish, English, Russian, French and German.

Foto / Photograph: Kaarel Langemets

Foto / Photograph: Kaarel Langemets

Diplomaatilise korpuse nimel asetab pärja Saksamaa suursaadik T.E. Hr. Christoph Eichhorn. The German ambassador, His Excellency Mr. Christoph Eichhorn laid a wreath in the name of the diplomatic corps.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Kommunismiohvreid mälestasid pärja asetamisega Eesti, Läti, Leedu, Rumeenia ja Horvaatia justiitsministrid. The Ministers of Justice of Estonia, Latvia, Lithuania, Romania and Croatia commemorated the victims of communism by laying a wreath.
Foto / Photograph: Kaarel Langemets

Memoriaal peab elama ja kõnetama – seepärast korraldame seal mälestuspäevadel koostöös riigiasutuste ja organisatsioonidega mälestusüritusi. Kasvatame huvi käsitada mälestuspaika kui hariduslikku, aga eelkõige kui moraalselt väärtust kandvat kohta, mille abil paremini teadvustada Eesti minevikukogemust.

The Memorial has to live and to speak to people – for this reason, we organise memorial events there on memorial days in cooperation with national institutions and organisations. We cultivate interest in treating the memorial as an educational site, but primarily as a site that bears moral value, helping to better raise awareness of Estonia's past experience.

Foto / Photograph: EV100, Aron Urb

Avamisel kõlanud mõtted:

„Minevikku ei tohi unustada, aga elama peab tuleviku nimel. Olgem optimistlikud (...). Hoidke meie kallil Eestimaal alati tulukest hinges selleks, et meil jätkuks jõudu ja tarkust selgitamiseks, kuidas kasutada ja arendada olemasolevat memoriaalkompleksi, mille müüridel on tohtu hulk Eestimaal tähtsaid isikuid.“

Eesti Memento Liidu auesimees Leo Õispuu.

Ideas expressed at the opening:

“The past must not be forgotten but we have to live in the name of the future. Let us be optimistic (...) Always keep the flame burning in the soul of our dear Estonia, so that we will always have the strength and wisdom to explain how to use and develop this existing memorial complex, on the walls of which are inscribed a vast number of Estonia’s significant individuals.”

**Leo Õispuu, Honorary Chairman,
Estonian Memento Association.**

**Kõneleb Leo Õispuu.
Leo Õispuu giving his speech.**
Foto / Photograph:
Kaarel Langemets

„On oluline, et totalitaarne võim mitte kunagi enam ei saavutaks oma eesmärgi ega võidaks kohutava kurjuse elluviijad. Sellepärast me peame jätkama kommunismikuritegude uurimist ning nendest ka kõnelemist. Ikka ja alati on neid, kes õigustavad kas mineviku, aga võib-olla ka tuleviku totalitaarseid ideoloogiaid erinevatel ettekäändel. Ikka leidub neid, kes ütlevad, et ideaalis oli üks või teine asi tegelikult õilis, lihtsalt elluviimine ebaõnnestus.“

Vabariigi President Kersti Kaljulaid.

“It is important that totalitarian power will never again achieve its aims or that the implementors of appalling evil will never win again. For this reason, we have to continue to investigate the crimes of communism and also to speak about them. There are always still people who justify totalitarian ideologies of the past, and perhaps also those of the future, under various pretexts. People can still be found who say that ideally, one thing or another was actually noble, only its implementation failed.”

Kersti Kaljulaid, President of the Republic of Estonia.

**Vabariigi president Kersti Kaljulaid
asetab pärja kommunismiohvritele.
Kersti Kaljulaid, the President of the
Republic of Estonia, lays a wreath
for the victims of communism.**
Foto / Photograph: Kaarel Langemets

„Siin käies meenutagem oma lähedasi ja kõiki eelkäijaid, kes meid silmitult ajaloost vaatavad. Nüüd on mälestuspaik kõigil, kelle hauda me ei tea. Siin käies mõelgem sellele, et meie jaoks ei ole vabadusel riigina abstraktne hind. Vabaduse kaotus maksis meile natsliku ja kommunistliku režiimi sobingu tulemusel rohkem kui viiendiku meie inimestest.“

Justiitsminister Urmas Reinsalu.

„When you come here, recall your loved ones and all of our predecessors, who watch us without eyes from history. Now there is a site of memory for everyone whose graves we do not know. When you come here, think about the fact that for us as a country, freedom does not have an abstract price. As the result of the deal struck by the nazi and communist regimes, the loss of our freedom cost us more than one fifth of our people.“

Estonian Minister of Justice Urmas Reinsalu.

Kõneleb justiitsminister Urmas Reinsalu.
Urmas Reinsalu, Estonian Minister of Justice
 Foto / Photograph: Kaarel Langemets

Memoriaali avamise päeval korraldasime rahvusvahelise konverentsi „Euroopa mälu ja kommunistlike režiimide kuriteod: teostamata utopia miljonid ohvrid”, asetades 23. augusti Tallinna rahvusvahelise ajaloodiskussiooni keskmesse. Kõnelesid rahvusvaheliselt tuntud arvamusiidrid: kirjanik Sofi Oksanen, ajaloolane ja Toronto ülikooli ajaloo professor Andres Kasekamp, ajaloolane ja Exeteri ülikooli ajaloo professor Richard Overby, Euroopa Mälu ja Süüme Koostöökogu usalduskogu liige Göran Lindblad, ajaloolane ja Venemaa Memoriali teaduskeskuse juhatuse aseesimees Nikita Petrov. Avakõne pidas Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Christoph Eichhorn. Konverentsi toetas Saksamaa Liitvabariigi suursaatkond Eestis.

On the day of the inauguration of the Memorial, we organised the international conference *European Memory and the Crimes of Communist Regimes: Millions of Victims of an Unfulfilled Utopia*, placing 23 August at the centre of Tallinn’s international discussion of history. Internationally known opinion leaders spoke at the conference: the writer Sofi Oksanen, the historian and Professor of History at the University of Toronto Andres Kasekamp, the historian and Professor of History at the University of Exeter Richard Overby, member of the Board of Trustees of the Platform of European Memory and Conscience Göran Lindblad, and the historian and Vice-Chairman of the Board of the Russian Memorial Research Centre Nikita Petrov. The Ambassador of the German Federal Republic Christoph Eichhorn gave the opening speech. The Embassy of the German Federal Republic in Estonia supported the conference.

Saksamaa Liitvabariigi suursaadik Christoph Eichhorn ütles mälestuskonverentsil:

„Mida rohkem me tegeleme mäletamise mitmetahulise ülesandega ühiselt, vabade rahvastena, mitte ainult siseriiklikult, seda väärtuslikumad on õppetunnid, mida ajaloost saame. Enne sõda ähvardasid liberaalset demokraatiat nii Saksamaal kui ka mujal Euroopas pidevalt parem- ja vasakäärmuslased. Ning see on nõnda ka tänapäeval. Kui sõja ajal elas 80 miljonit sakslast natside diktatuuri all, siis pärast sõda jätkus 17 miljoni idasakslase jaoks aastakümneteks kommunistlik diktatuur. Siin Eestis jättis kommunistlik režiim sügavad haavad peaaegu igale perekonnale. Samamoodi kannatasid ka paljud saksa pered. Kõneldes Stasi arhiivimaterjalide avalikustamisest ütles (Saksamaa endine – toimetaja) president Gauck: „Sulgemine, varjamine ja keelamine ei anna kestlikke lahendusi ei poliitilises ega inimsuhete plaanis.” Meie kogemused diktatuuride ja Teise maailmasõja õuduste läbielamistest on ühelt poolt kõige raskemad, teisalt aga kõige tähtsamad ajalooteemad, millest eestlased ja sakslased saavad rääkida, et leida püsivaid lahendusi. Ja neist tuleb kõnelda nii avatult ja põhjalikult kui võimalik. Rääkida omavahel. Ja ka naabritega.“

Christoph Eichhorn, the Ambassador of the German Federal Republic, said at the memorial conference:

„The more we tackle the task of multi-faceted remembrance not only nationally, but as a community of free nations, the more valuable our lessons from history will be. Before World War II, Germans and others in Europe experienced what is still true today: liberal democracy is under permanent threat from the extreme right and from the extreme left. After the war with 80 million Germans under a Nazi dictatorship, 17 million East Germans continued to live under a communist dictatorship – for decades. Here in Estonia, the communist regime left deep marks on almost every family. For many German families, that is true as well. President Gauck, talking about making the Stasi files public, said: “shutting up, or covering up or suppressing will not produce sustainable solutions, neither in political nor in human relations.” Our experiences with dictatorships and the horror of World War II are amongst the most difficult and thus the most important historic topics Estonians and Germans can discuss to produce sustainable solutions. Discuss them as honestly and nuanced as possible. Amongst ourselves. And with our neighbours”

**Kõneleb Saksamaa suursaadik
Christoph Eichhorn.
The German ambassador
Christoph Eichhorn speaks.**
Foto / Photograph: Martin Andreller

MEMORIAALI LOOJAD / CREATORS OF THE MEMORIAL

Arhitektuur ja maastikuarhitektuur / Architecture and landscape architecture:

Autorid / Authors: **Kalle Vellevoog, Jaan Tiidemann, Tiiu Truus**

Meeskond / Team: **Martin Prommik, Kersti Nigols, Liis Voksepp, Annika Liivo, Marianna Zvereva**

Skulptuur / Sculpture: **Kirke Kangro**

Haljastus / Greenery: **Lidia Zarudnaya**

Graafiline disain / Graphic design: **Martin Pedanik**

Digiväljundid / Digital output: **Argo Roots**

Ohvitseride mälestusmärgi tehniline lahendus / Technical design of the monument in memory of the officers: **Margus Triibmann**

Kommunismiohvrite andmebaas / Database of victims of communism: **Eesti Mälu Instituut**

Andmebaasi tehniline teostus / Technical implementation of the database: **Mihkel Putrinš**

Eesti kommunismiohvrite memoriaal linnulennult.
Aerial photograph of Estonia's Memorial to its victims of communism.
Foto / Photograph: Martin Siplane

Rahvusvaheline Kommunismiohvrite Mälestusmuuseum ja teaduskeskus Patarei vanglas sammub edasi

2018. aastal jätkus Eesti Mälu Instituudi juhtimisel Rahvusvahelise Kommunismiohvrite Mälestusmuuseumi ja teaduskeskuse rajamine endisesse Patarei vanglasse Tallinnas. Seal peeti esimesed ajalooteemalised avalikud arutelud. Kompleksi idatiiva kaks korrust, kus asuvad vanglaplokid, korrastati ja ühendati elektrivõrguga – 2019. aasta kevadel avame seal esmakordselt hoone ajalugu ja kommunistliku režiimi kuritegusid käsitleva näituse. Instituut korraldab ka eduka rahvusvahelise ideekonkursi tulevase muuseumi visiooni leidmiseks.

Idee rajada Patarei vanglasse muuseum kõlas esmakordselt 1989. aastal Eesti Kultuurifondi ühiskondlikus toimekonnas. Muuseumi ja teaduskeskuse projekti elluviimist veab Eesti Mälu Instituut Eesti riigi toel ja koostöös Euroopa juhtivate mäluasutustega.

Patarei kompleks on Euroopa üks suurimaid terviklikult säilinud klassitsistlikus stiilis sõjalisi rajatisi. Euroopa muinsuskaitseorganisatsioon Europa Nostra ja Euroopa Investeerimispank Instituut on nimetanud Patarei merekindluse Euroopa enimohustatud mälestiste hulka kuuluvaks. Meil on hea meel, et saame kaasa aidata hoone taastamisele ja avalikkusele avamisele!

The International Museum for The Victims of Communism and Research Centre at Patarei Prison is progressing

The establishment of the International Museum for The Victims of Communism and Research Centre in the former Patarei Prison in Tallinn continued in 2018 under the direction of the Estonian Institute of Historical Memory. The first public discussions on historical themes were held there. Two storeys of the eastern wing of the complex, where prison cell blocks are located, were tidied up and connected to the electricity network – in the spring of 2019, we will for the first time open an exhibition there on the building's history and the crimes of the communist regime. The institute also held a successful international design competition for finding a vision for the future museum.

The idea of establishing a museum in Patarei Prison was first proposed in 1989 in the social commission of the Estonian Cultural Fund. The Estonian Institute of Historical Memory is leading the implementation of the museum and research centre project with the support of the Estonian government and in cooperation with leading European memory institutions.

The Patarei complex is one of Europe's largest completely preserved military structures in classicist style. The European cultural heritage preservation organisation Europa Nostra and the European Investment Bank Institute have listed the Patarei naval fortress among Europe's most endangered monuments. We are pleased to be able to contribute to the restoration of the building and opening it to the public!

Patarei vangla linnulennult.
Aerial view of Patarei Prison.
Foto / Photograph: Eesti
Mälu Instituut

Patarei vangla linnulennult.
Aerial view of Patarei Prison.
 Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut

Muuseum rajatakse Patarei vanglakompleksi idatiiba ligi 5000 ruutmeetrile, kus on säilinud vangikongid, mahalaskmisruum, koridorid, vanglahoov koos vangide jalutusruumidega ja palju muud vaatamisväärsed. Hoonet kasutas alates 1920. aastast kinnipidamisasutusena esmalt Eesti Vabariik ning seejärel okupantidena Eestis tegutsenud Nõukogude Liidu (1940–1941, 1944–1991) ja natsionaalsotsialistliku Saksamaa (1941–1944) julgeolekuasutused.

Tulevane muuseum tutvustab nii kommunistliku kui natsliku režiimi poolt Eestis toime pandud kuritegusid. Nende terrori all kannatasid sajad tuhanded eestimaalased. Avaramas ekspositsioonis keskendutakse aga kommunistlike režiimide toimimisele, ideoloogiale ja kuritegudele kogu maailmas, mis lubab külastajal liikuda kohalikult tasandilt Euroopa ja sealt edasi ülemaailmsele tasandile. Niivõrd globaalset vaadet kommunistlike režiimide kuritegudele ei leidu veel üheski maailma muuseumis. Muuseumi tegevust toetab oma uurimistööga muuseumi juures tegutsev rahvusvaheline teaduskeskus.

Kuigi Patarei on Eestis tuntud eelkõige Nõukogude poliitilise terrori sümbolina, on tegemist mitmetähendusliku rahvusvahelise tähtsusega mälestuspaigaga, mis aitab mõista ja mõtestada totalitaarsete režiimide inimvaenulikkust üldisemalt.

The museum will be established on an approximately 5,000 m² area in the east wing of the Patarei prison complex, where prison cells, the execution chamber, corridors, the prison lean with prisoners' walkways, and much more that is worth seeing has been preserved. The building was used since 1920 as a penal institution, first by the Republic of Estonia, and thereafter by the state security agencies of the Soviet Union (1940–1941, 1944–1991) and national socialist Germany (1941–1944), which operated in Estonia as occupying powers.

The future museum will introduce crimes committed in Estonia by both the communist and nazi regimes. Hundreds of thousands of inhabitants of Estonia suffered under their terror. This spacious exposition, however, will focus on the functioning, ideology and crimes of communist regimes throughout the world, allowing visitors to go from the local level to that of Europe, and from there onward to the worldwide level. Such a global view of the crimes of communist regimes cannot yet be found in any museum in the world. An international research centre operating alongside the museum will support the activities of the museum with its research.

Although Patarei is known in Estonia first and foremost as a symbol of Soviet political terror, it is a memorial site of international importance with multiple meanings, which helps to understand and make sense of the hostility towards humanity of totalitarian regimes more generally.

Patarei sisehoov.
The Patarei inner courtyard.
 Foto / Photograph: Martin Andreller

Patarei sisemus.
Aerial view of Patarei Prison.
 Foto / Photograph: Martin Andreller

Muuseumi ja teaduskeskuse algatuse ümber on loodud rahvusvaheline toetusgrupp, kuhu kuuluvad mitu juhtivat mäluasutust, uurijad ja eksperdid. Valitsused ja meedia, kes kommunistlike režiimide kuritegude kohta teavet otsivad, saavad pöörduda muuseumi ja teaduskeskuse kui vastava ala rahvusvahelise infokeskuse poole. Patarei muuseumi peamiseks koostööpartneriteks on Läti Okupatsiooni Muuseum, Leedu Genotsiidi ja Vastupanu Uurimise Keskus, Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei Diktatuuri Uurimise Sihtasutus ja Poola Rahvusliku Mälu Instituut.

Eesti Mälu Instituut viis läbi rahvusvahelise ideekonkursi, leidmaks parimaid lahendusi Tallinna loodavale rahvusvahelisele kommunismiohvrite mälestusmuuseumile. Ideekonkursi eesmärgiks oli leida loodavale muuseumile kaasaegne, atraktiivne ning külastajasõbralik arhitektuuri, ekspositsiooni ja sisekujunduse lahendus. Žürii langetas otsuse 9. aprillil 2018. Tähtajaks laekus 13 tööd üheksast riigist. Esimese koha võitis žürii lemmik, Jaapani arhitekt Shuhei Endo teosega "Red Erosion". Islandi ja Läti kunstnike ühisprojekt "Erratic Shadows" pälvis teise koha ja konkursi kolmas koht läks Eesti KOKO arhitektide tööle "Ajavari". Samuti võitis KOKO rahvahääletuse auhinna.

An international support group has been formed around the museum and research centre initiative. Several leading memory institutions, researchers and experts are part of this group. Governments and the media can turn to the museum and research centre as the international information centre in this field when they are seeking information on the crimes of communist regimes. The Patarei museum's main cooperation partners are the Latvian Museum of Occupations, The Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania, the German Federal Foundation for the Reappraisal of the SED Dictatorship, and the Polish Institute of National Remembrance.

The Estonian Institute of Historical Memory held an international design competition for finding the best solutions for the international museum for the victims of communism that is to be established in Tallinn. The aim of the design competition was to find a contemporary, attractive and visitor-friendly solution for the architecture, exposition and interior design of the museum. The jury made its decision on 9 April 2018. Thirteen entries from nine countries were received by the deadline. The jury's favourite, the Japanese architect Shuhei Endo with his entry *Red Erosion*, won first prize. The joint project *Erratic Shadows*, designed by Icelandic and Latvian artists, earned second place, and third place in the competition went to the entry *Ajavari* (Shadow of Time) by Estonia's KOKO Architects. KOKO also won the prize of the public's favourite.

PUNANE EROSION / RED EROSION

- Mikine on uusim kommunisti äärmisest muusami käsitsemise?
 Kommunism, mis oli süsteem, mis oli algset mõeldud inimeste elu toetamiseks, kasvab aeglaselt põgenikule, mis lõpuks jätid inimesed vabaduse ja elu ning võtsid kohulava ja võimas võimu. Me kujundasime sotsialistide kontseptsiooni, et inimesed, kes seisavad, kasvavad järk-järgult ja neelavad need aia. Vastime ühe teise, mis ühendab Leningradi (Nõukogude) ja Berliini (Saksa) läbi Pataari. See teig tähistab ajalugu, mis jätkab Eesti ja selle rahva püüdnud. See lõikab maa lahti, kasvab paksemaks, kui see lõhub kambri ja lõpuks katub seina ja laed. Suurenevad valged plaadid, mis katavad ruumi, näitavad moonutatud ajalugu, mida näidab läbi oma propaganda teigi. Käitajad kogevad dramaatilist muutust, mis läbib nähtust. See vastu valge ja elutu ruum on kommunistliku režiimi loodud homogeense ühiskonna aeg: punane kiht, mis nägi läbi valge kihi piltu, kujutavad endast diktatoreid ja terrorismi tekitanud režiimi, näiteks Hitleri ja Stalini.

- What is the answer to the question of the Museum of the Crimes of Communism?
 Communism, which was a system that originally designed to support the lives of people, grow slowly into a runaway, eventually absorbing aspects of freedom and lives and got a terrible and mighty power. We conceived the concept of an interior design that the ground on which people stand, gradually turns up and bedlows them. We drew one axis connecting Leningrad(Soviet) and Berlin(Germany) through Pataari. This axis represents the history that continues tormenting Estonia and its people. It cuts open the ground, growing thicker as turning up to the chamber and eventually covers up the wall and ceiling. The increasing white plates that cover up the room is an indication of the distorted history that had made through its propaganda. Visitors will experience this dramatically change going through the exhibition. On the other hand, white and black spaces represent the time of homogeneous society created by the communist regime: the red layer that seen through the all of the white layer represent the dictators and his regime that created the terror, for instance, Hitler and Stalin.

Ideekonkursi võidutöö osa.
Part of the winning entry of the design competition.
 Autor / Author: Shuhei Endo, Jaapan / Japan

Ideekonkursi 3. koht, rahvalemmik.
3rd place in the design competition, the public's favourite.
Part of the winning entry of the design competition.
 Autor / Author: KOKO Architects, Eesti / Estonia

Martin Andreller

Martin Andreller, Eesti Mälu Instituudi teadur-kuraator

Sellest muuseumist on räägitud juba pea kolm kümnendit ja viimaks on see idee saanud küpseks. Vastavalt Vabariigi valitsuse otsusele tegeleme Patarei merekindluse ja hilisema vangla idatiiva muutmisega kommunismiohvritele pühendatud rahvusvaheliseks muuseumiks. Kuigi paljud ettevalmistused toimuvad paberil, on üht-teist siiski näha juba 2019. aasta kevadel.

Me oleme koos oma koostööpartneritega võtnud sihiks kajastada kommunismi ja selle (kuri)tegusid nii kohalikus, Euroopa kui maailma mastaabis. Seepärast nõuab tulevane püsiekspositsioon paljude riikide vahelist kooskõlastust, mõttetalguid ja planeerimist, kuid väikemas mahus saab külastajaid samateemalisele näitusele juba varem külla kutsuda.

2019. aasta suvest alates on Patareis näha rändnäituse formaadis käsitlust kommunismist viie riigi ajaloo näitel ning nii, et iga riik kirjutab ühest konkreetsest teemast.

Nii pole meil võib-olla küll antud näituse raames parimat võrdlusmomenti erinevate riikide ajaloo vahel, kuid on tagatud huvi tekkimine tulevase, kordades mahukama püsiekspositsiooni vastu. Samuti arusaama kinnistamine teadmise- ja õppefunktsiooni omava muuseumi ning teaduskeskuse vajalikkuse järele. Kui meie ise oma ajaloost ei kõnele – ei tee seda keegi meie eest. Kui meie ei hoiata inimsusevastaste režiimide ja kuritegude eest ja ei too neid avalikkuse ette – kas me saame kindlad olla, et keegi teeb seda meie eest?

Meie suvine näitus tutvustab seega kommunistliku režiimi kehtestamist, läbiviidud repressioone, vastupanu selle erinevates vormides (metsavendadest kuni rahumeelsete meeleavaldusteni) ja palju muud. Anname endast parima, et see näitus oleks nii vormilt kui sisult kõnekas, hariv ja meeldejääv ning ennekõike – mõtlemapanev.

Martin Andreller, Estonian Institute of Historical Memory research fellow-curator

This museum has been talked about for almost three decades and finally, this idea has ripened. In accordance with the decision of the government of the Republic of Estonia, we are working on turning the eastern wing of the Patarei naval fortress and later prison into an international museum dedicated to the victims of communism. Although many preparations take place on paper, some things will nevertheless already become visible in the spring of 2019.

Together with our cooperation partners, we have set as our objective the expression of communism and its crimes, along with its actions on the local, European and worldwide scale. For this reason, the future permanent exhibition requires a great deal of coordination, brainstorming and planning between many countries, yet on a smaller scale, visitors can already be invited earlier to visit an exhibition on the same theme.

Starting in the summer of 2019, a treatment of communism based on the example of the history of five countries, where each country writes about one specific theme, will be on display at Patarei in the form of a travelling exhibition.

Thus, within the framework of this exhibition, we admittedly do not perhaps have the best opportunity for comparison between the histories of different countries, but the generation of interest in the future, far more extensive permanent exhibition is assured. It also cements the understanding of the need for a museum and research centre with an informative and educational function. If we ourselves do not speak about our own history – nobody else will do it for us. If we do not warn of regimes and crimes against humanity, and do not bring them before the public – can we be certain that somebody will do this for us?

Thus our summer exhibition will introduce the establishment of the communist regime, repressions that were carried out, resistance in its different forms (from the forest brothers movement to peaceful demonstrations), and much more. We will do our best to make this exhibition expressive in both form and content, educational and memorable, and above all – thought-provoking.

Rikastame ajalooteadust

Eesti Mälu Instituut osaleb kommunistlike režiimide ajaloo, kommunistlike režiimide toime pandud kuritegude ning nende võimu all olnud ühiskondade igapäevaelu rahvusvahelises ja riigisisises uurimistöös. 2018. aastal on meie teadurid avaldanud artikleid, koostanud ja toimetanud raamatuid, esinenud rahvusvahelistel teadusüritustel akadeemiliste ettekannetega, koolitanud, ning aktiivselt suhelnud ja teinud koostööd välismaa kolleegidega. Eesti Mälu Instituut toetab noori kommunismiperioodi uurijaid Eestis ja välismaal. Jätkeb Eesti kommunismiohvrite elektroonilise memoriaali täiendamine ja täiustamine.

Kommunistlike režiimide ajaloo uurimise edendamiseks korraldas instituut noortele teaduritele rahvusvahelise teadustööde konkursi kahes kategoorias: avaldamata magistri- või doktoritöödele ning juba avaldatud teadustöödele. Avaldatud tööde kategoorias osutus võitjaks Venemaa Riikliku Uurimisülikooli “Kõrgem Majanduskool” Peterburi haru vanemlektori Jelena Kotšetkova töö “Tööstus ja metsad: Alternatiivsed toorained Nõukogude metsatööstuses 1950. aastate keskpaigast 1960. aastateni“, mis heidab valgust Nõukogude Liidu tööstuspoliitikale ja selle keskkonna tagajärgedele. Avaldamata magistri- ja doktoritööde kategoorias tunnistas komisjon võitjaks Stefan Gužvica Kesk-Euroopa Ülikooli ajaloo osakonnas kaitstud magistratöö “Õppides leninismi: Jugoslaavia Kommunistliku Partei fraktsioonidevahelised võitlused Stalini “puhastuste” ajajärgul” (1936–1940)“.

Aasta jooksul on instituut praktikantidena võõrustanud erineva ettevalmistusastmega tudengeid ja noori ajaloolasi teistest riikidest. Nii praktiseerisid instituudis kaks bakalaureuseõppe lõpetanud noort USAst Massachusettsi Williams College’ist ning magistriõppe tudeng Itaaliast Bologna ülikoolist. 2019. aasta kevadeks sõlmiti praktika kokkulepe Berliini Humboldti ülikoolis doktorikraadi omandanud noore Kreeka ajaloolasega. Samuti oleme teinud koostööd viie praktikandiga Eestist, neist kolm Tallinna Ülikooli ajalootudengid.

We enrich historical science

The Estonian Institute of Historical Memory participates in the international and domestic research of the history of communist regimes, crimes committed by communist regimes, and everyday life in the societies that were under their rule. In 2018, our research fellows have published articles, compiled and edited books, given academic presentations at international academic events, engaged in educational work, and actively communicated and cooperated with colleagues abroad. The Estonian Institute of Historical Memory supports young researchers of the communist period in Estonia and abroad. The supplementation and perfection of the electronic memorial to Estonia’s victims of communism continues.

In order to foster research of the history of communist regimes, the institute held an international competition for research papers by young research fellows in two categories: unpublished master’s or doctoral dissertations, and research papers that have already been published. The research paper entitled *Industry and Forests: Alternative Raw Materials in the Soviet Forest Industry from the mid-1950s to the 1960s* by Jelena Kotchetkova, senior lecturer at the St. Petersburg branch of the Russian National Research University Higher School of Economics, proved to be the winner in the category of published works. It sheds light on the Soviet Union’s industrial policy and its environmental consequences. In the category of unpublished master’s and doctoral dissertations, the jury selected as the winner the master’s thesis *Learning Leninism: Struggles between Factions in the Yugoslavian Communist Party in the Era of Stalin’s ‘Purges’ (1936–1940)* defended in the History Department at the Central European University by Stefan Gužvica.

Over the course of the year, the institute has hosted as interns students and young historians from other countries at different stages of training. Thus two young students from Williams College, Massachusetts, USA who have completed their bachelor’s studies, and one master’s student from the University of Bologna, Italy practiced their craft at the institute. An internship agreement has been signed for the spring of 2019 with a young Greek historian who has earned a doctoral degree at Humboldt University of Berlin. We have also cooperated with five interns from Estonia, three of whom are history students from Tallinn University.

Eesti Mälu Instituudis on teadustööga hõivatud kolm teadurit, kaks vanemteadurit ja uurimisjuht. 2018 alustati instituudi oma toimetiste sarja avaldamist (Proceedings of the Estonian Institute of Historical Memory 1 (2018) / Eesti Mälu Instituudi toimetised 1 (2018), toimetajad Toomas Hiio ja Meelis Saueauk), millest saab instituudi teadustöö keskne väljund. Rahvusvahelises teadusruumis kaasarääkimiseks ilmuvad toimetiste mõned köited inglise keeles. Esimese köite pealkiri oli: *Sovietisation and Violence: The Estonian Case* (Sovetiseerimine ja vägivald: Eesti juhtum), mis sisaldab üheksa artiklit meie teadurilt ja nõukogu liikmelt akadeemik prof. Tõnu Tannbergilt, lisaks kolm kirjutist koostööpartneritelt ning meie rahvusvahelise kogu liikme professor Norman M. Naimarki eessõna. Seoses 2019. aastal 70 aasta möödumisega 1949. aasta märtsiküüditamisest, alustasid instituudi teadurid ettevalmistusi temaatilise kogumiku väljaandmiseks. Teemat on küll erinevatest aspektidest käsitletud paljudes üksikartiklites, kuid kokkuvõttev süstemaatiline ülevaade sellest terrorioperatsioonist Eesti elanike vastu seni puudub. Kogumik ilmub 2019. aasta kevadel.

Three research fellows, two senior research fellows and a research director are occupied with research at the Estonian Institute of Historical Memory. The institute launched the publication of a series of its own proceedings in 2018 (*Proceedings of the Estonian Institute of Historical Memory 1 (2018) / Eesti Mälu Instituudi toimetised 1 (2018)*, editors Toomas Hiio and Meelis Saueauk), which will become the central outlet for the institute's research. Some volumes of the Proceedings will be published in English in order to have a say in the international academic arena. The title of the first volume is: *Sovietisation and Violence: The Estonian Case*, containing nine articles by our research fellows and a member of our council, the academician Prof. Tõnu Tannberg, three additional articles from our cooperation partners, and a foreword by Prof. Norman M. Naimark, a member of our international Learned Committee. In connection with the passing of 70 years since the March deportation, 1949 in 2019, the institute's research fellows have launched preparations for publishing a thematic volume of collected articles. This theme has admittedly been examined from different aspects in many single articles, but there is hitherto no summary systematic overview of this terror operation directed against Estonia's inhabitants. This collected work will be published in the spring of 2019.

Eesti Mälu Instituudi toimetised I (2018). Proceedings of the Estonian Institute of Historical Memory 1 (2018).

Foto / Photograph: Martin Andreller

Lisaks nimetatud kogumikule ilmus meie teadurite artikleid, esseesid ja retsensioone teistes Eesti, Poola ja Soome erialastes väljaannetes. Kolm instituudi teadustöötajat osales Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud teoste koostamisel¹. Toomas Hiio ja Meelis Maripuu toimetatutena ilmus väljaspool instituuti neli raamatut. Publikatsioonidele lisaks osalesid instituudi töötajad 13 korral ettekannetega või koolitajatena teadusüritustel Eestis, Lätis, Leedus, Tšehhis, Sloveenias, Itaalias ja USAs.

In addition to the above-mentioned collected work, articles, essays and reviews by our research fellows have been published in other professional publications in Estonia, Poland and Finland. Three of the institute's researchers participated in compiling works dedicated to the centenary of the Republic of Estonia¹. Four books edited by Toomas Hiio and Meelis Maripuu have been published outside of the institute. In addition to publications, the institute's employees have participated in academic events in Estonia, Latvia, Lithuania, the Czech Republic, Slovenia, Italy and the USA on 13 occasions with presentations or as providers of training.

Eesti Mälu Instituudi teadur tööpostil.
An Estonian Institute of Historical Memory research fellow at work.
 Foto / Photograph: Martin Andreller

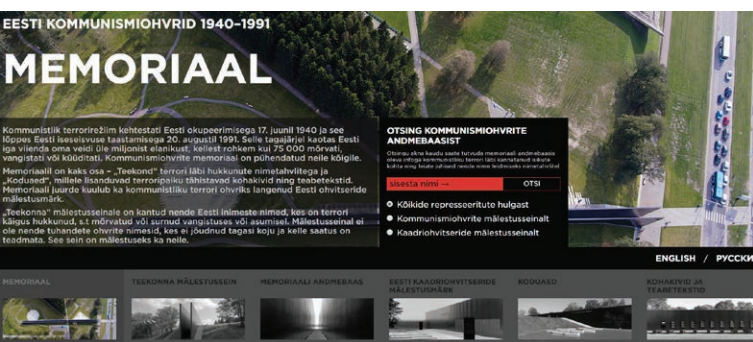
Rahvusvahelise uurimistöö raames jätkasid instituudi esindajad 2018. aastal osalemist Tšehhi Vabariigi CEVRO Instituudi rahvusvahelises koostööprojekti "*Memory of Nations: Democratic Transition Guide*". Meelis Saueauk osales programmi raames koolitajana. Uue ettevõtmisena liitus instituut (esindab Hiljar Tammela) 2018.-2019. aastatel toimuva ja Slovakkias juhitava projektiga „*The Prague spring retold by forgotten eye-witnesses*“. Selle raames valmib ülevaade 1969. aasta Praha kevade sündmuste vastukajadest Eesti NSV ajakirjanduses ning tehakse videointervjuud nelja eestlasega, kes sattusid tollaste sündmuste tunnistajaks Tšehhoslovakkias. Projekti tulemusena valmib 2019. aastal näitus „*A Game-changing Year: Czechoslovakia Before and After the August '68*“.

In 2018, within the framework of international research, representatives of the institute continued to participate in the Czech Republic's CEVRO Institute's international cooperation project *Memory of Nations: Democratic Transition Guide*. Meelis Saueauk participated within the framework of the programme as a provider of training. As a new undertaking, the institute (represented by Hiljar Tammela) has joined the project *The Prague Spring retold by forgotten eye-witnesses* headed by Slovakia, which is taking place in 2018–2019. An overview of reverberations of the events of the Prague Spring of 1969 in the press of the Estonian SSR will be completed within the framework of this project, and video interviews will be conducted with four Estonians who happened to be eyewitnesses of the events of that incident in Czechoslovakia. As a result of this project, the exhibition *A Game-Changing Year: Czechoslovakia before and after August '68* will be completed in 2019.

¹ T. Hiio, Eesti riigi 100 aastat, I–II (koos Mart Laariga); M. Saueauk, Riigikantselei 1918–2018 osa 1 „Eesti vabariigi Riigikantselei ja riigisekretär 1918–1992“; M. Maripuu, Valitsused ja riigimehed : TEA entsüklopeedia eriväljaanne). T. Hiio sulest all ilmus ka gümnaasiumiõpik Lähiajalugu II, (koos Karin Lippusega) (Tallinn: Maurus Kirjastus, 2018).

¹ T. Hiio, Eesti riigi 100 aastat, I–II [100 Years of Estonian Statehood, I–II] (compiled together with Mart Laar); M. Saueauk, Riigikantselei 1918–2018 osa 1 „Eesti vabariigi Riigikantselei ja riigisekretär 1918–1992“ [The State Chancellery 1918–2018 Part I: The State Chancellery of the Republic of Estonia and the Secretary of State, 1918–1922]; M. Maripuu, Valitsused ja riigimehed [Governments and Statesmen] (special publication by TEA Encyclopaedia). The grammar school textbook Lähiajalugu II [Recent History II], (compiled together with Karin Lippus) (Tallinn: Maurus Publishing House, 2018) was also published, written by T. Hiio.

2017. ja 2018. aastal oli instituudi teadurite ja teiste töötajate oluliseks töövaldkonnaks Eesti kommunismiohvrite memoriaali andmebaasi töötlemine, mis nõuab pikaajalist kogemust ja sügavaid teadmisi antud valdkonnas. Eesti inimesed on memoriaali lühikese ajaga omaks võtnud ning annavad instituudile pidevat tagasisidet, täpsustades ohvrite andmeid, lisades uusi nimesid või lihtsalt oma tänu avaldades. Instituudi uurimisjuht Toomas Hiio koostas Eestit okupeerinud totalitaarsete režiimide tegevusest põhjustatud kahjude uurimisega seotud küsimuste selgitamise komisjoni raportit (koostamisest võtsid osa eksperdid Aigi Rahi-Tamm, Olaf Mertelsmann, Priit Kama).

Kuvatõmmis Eesti kommunismiohvrite e-memoriaalst www.memoriaal.ee, kuhu on kogutud 100 000 ohvri andmed. Screenshot of the e-memorial for Estonia's victims of communism at www.memoriaal.ee, where information on 100,000 victims has been gathered.

Ajaloolases teadustöös on esmatähtis töö arhiiviallikatega. Eesti Mälu Instituudi uurimistöö läbiviimiseks kasutame praegusel ajal esmajärjekorras Eesti Rahvusarhiivi fonde, kuid 2018. aastal töötas vanemteadur Meelis Saueauk ka Rootsi sõjaarhiivis ning Hooveri instituudi arhiivis USAs.

Eesti Mälu Instituut koondab endas suurt osa kommunistliku režiimi ajaloo tegelevaid Eesti ajaloolasi. Samas tunnetame selles valdkonnas teravat puudust noorte ajaloolaste pealekasvust ja üldist huvi vähenemist üliõpilaste hulgas. Toetamaks noori ajaloolasi ning motiveerimaks neid valima enda uurimisvaldkonnaks kommunistlike režiimide ajaloo seonduvaid teemasid, kuulutas instituut välja stipendiumikonkursi Tartu Ülikooli ajaloo eriala magistrantidele. Konkursi tulemusena määrati stipendium Simo Jõksile, kes asub koostöös instituudipoolse kaasjuhendajaga uurima Eesti talumajanduse hävitamist „kulakluse“ likvideerimise sildi all 1940. ja 1950. aastatel ning selle hilisemaid järelkajaid. Meie valdkonna teemade uurimise toetamiseks doktoritöö tasemel sõlmis Eesti Mälu Instituut koostöölepe Tartu Ülikooliga, mille alusel avatakse 2019. aasta kevadel vastava suunitlusega doktoritöö koht.

The processing of the database of the Memorial to Estonia's victims of communism, which requires long-term experience and in-depth knowledge in this field, was an important field of work for the institute's research fellows and other employees in 2017 and 2018. The people of Estonia have embraced the Memorial in a short period of time and continually give the institute feedback, specifying information on victims, adding new names, or simply expressing their gratitude. The institute's research director Toomas Hiio drew up a report of the commission for clarifying questions associated with investigating damages caused by the actions of totalitarian regimes that occupied Estonia (the experts Aigi Rahi-Tamm, Olaf Mertelsmann and Priit Kama participated in drawing up this report).

Work with archival sources is of primary importance in historical research. We currently primarily use the collections of the Estonian National Archives for carrying out the research of the Estonian Institute of Historical Memory, yet in 2018, senior research fellow Meelis Saueauk also worked in the Swedish Military Archives and the Hoover Institute Archives in the USA.

The Estonian Institute of Historical Memory brings together a large proportion of Estonian historians who work on the history of the communist regime. At the same time, we feel an acute shortage of a new generation of young historians in this field and a decrease in general interest among university students. In order to support young historians and to motivate them to choose themes associated with the history of communist regimes as their field of research, the institute announced a scholarship competition for master's students in history at the University of Tartu. As a result of the competition, Simo Jõks was awarded a scholarship and will undertake research in cooperation with a co-supervisor from the institute on the destruction of the Estonian farm economy under the aegis of liquidating the 'kulaks' in the 1940s and 1950s, and its later repercussions. In order to support research of themes in our field at the doctoral level, the Estonian Institute of Historical Memory concluded a cooperation agreement with the University of Tartu, on the basis of which a doctoral study position with the corresponding orientation will be established in the spring of 2019.

Rahvusvaheline koostöö totalitaarse pärandi paremaks teadvustamiseks

Seoses Patarei kompleksis Rahvusvahelise Kommunismiohvrite Mälestusmuuseumi ja teaduskeskuse rajamisega alustas instituut 2018. aastal muuseumi rahvusvahelise toetusgrupi loomist. Selle tuumiku moodustavad Saksamaa, Poola, Läti ja Leedu juhtivad mäluasutused, kellega koostöös luuakse 2019. aastal Patareis avatav ajutine näitus „Kommunism ja terror“.

Oma allkirja muuseumi toetuseks on teiste hulgas andnud: Inimõiguste Fondi (Human Rights Foundation) juht Garry Kasparov, Avatud Venemaa liikumise (Open Russia) asejuht Vladimir Kara-Murza, kirjanik ja publitsist Sofi Oksanen, Kanada senaator Raynell Andreychuk, ajakirjanik Edward Lucas, ajaloolane ja publitsist Anne Applebaum, Hermitage Capitali tegevdirektor Bill Browder, Üleilmse Magnitsky Kampania juht, analüütik, kirjanik ja publitsist Paul Goble, USA Kongressi Esindajatekoja Balti töörühma kaasesimees John Shimkus, endine Euroopa Mälu ja Süüme Koostöökogu president ja endine Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee liige Göran Lindblad, Ukraina Rahvusliku Mälu Instituudi direktor Volodõmõr Viatrovõtš, Euroopa Mälu ja Solidaarsuse Võrgustik (European Network Remembrance and Solidarity, ENRS), Kesk- ja Ida-Euroopa Nõukogu Kanadas (The Central and Eastern European Council, CEEC), Ukraina Kanada Kongress (Ukrainian Canadian Congress, UCC), Maailma Polonia Nõukogu, Holodmori Ohvrite Memoriaalmuuseum (Ukraina) ja mitmed teised.

International cooperation for improved awareness of the legacy of totalitarianism

The institute launched the creation of an international support group for the museum in 2018 in connection with the establishment of the International Museum for The Victims of Communism and research centre in the Patarei complex. Leading German, Polish, Latvian and Lithuanian memory institutions form its core. The temporary exhibition *Communism and Terror* that will be opened at Patarei in 2019 will be created in cooperation with these institutions.

Among others, the following have given their signature in support of the museum: Garry Kasparov, head of the Human Rights Foundation, Vladimir Kara-Murza, Vice-Chairman of the Open Russia movement, the writer and publicist Sofi Oksanen, the Canadian senator Raynell Andreychuk, the journalist Edward Lucas, the historian and publicist Anne Applebaum, Bill Browder, managing director of Hermitage Capital, the analyst, writer and publicist Paul Goble, who is also the head of the Worldwide Magnitsky Campaign, John Shimkus, Co-Chairman of the US Congress House of Representatives Baltic Working Group, Göran Lindblad, the former president of the Platform of European Memory and Conscience and a former member of the European Council Parliamentary Assembly, Volodymyr Vyatrovich, the director of the Ukrainian National Memory Institute, the European Network Remembrance and Solidarity, (ENRS), the Central and Eastern European Council in Canada (CEEC), the Ukrainian Canadian Congress (UCC), the World Polonia Council, the Memorial Museum for Victims of the Holodomor (Ukraine), and many others.

Rahvusvahelise Kommunismiohvrite Mälestusmuuseumi ja teaduskeskuse algatuse toetajad.
Supporters of the initiative for the International Museum of Remembrance of Victims of Communism and research centre.

Jätkus koostöö Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkonnaga, kelle toetusel viisime 23.–27. juulil 2018 läbi rahvusvahelise suveülikooli ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajatele ning 23. augustil 2018 üleeuroopalise totalitaarsete režiimide ohvrite mälestuspäeva puhul Eesti Filmimuseumis rahvusvahelise konverentsi.

Rahvusvahelise Kommunismiohvrite Mälestusmuuseumi põhipartneritega on peetud mitu töökoosolekut, kus allkirjastati sellekohane koostöölepe ning visandati tulevase ekspositsiooni põhijooned.

Cooperation continued with the Embassy of the German Federal Republic, with the support of which we held an international summer university course for history and social studies teachers on 23–27 July 2018, and organised an international conference at the Estonian Film Museum on 23 August 2018 on the occasion of the European Day of Remembrance for the victims of totalitarian regimes.

Several working meetings have been held with the main partners of the International Museum for The Victims of Communism, where a partnership agreement was signed and the main contours of the future exposition were sketched out.

Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Saksamaa mäluasutuste esindajad allkirjastavad Tallinnas 14.02.2018 koostööleppe. Representatives of memory institutions of Estonia, Latvia, Lithuania, Poland and Germany sign a cooperation agreement in Tallinn on 14 February 2018.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Rahvusvaheliste partnerite töökoosolek Tallinnas. Working meeting of international partners in Tallinn.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Rahvusvahelised partnerid tutvuvad Patarei vanglaga. International partners acquaint themselves with Patarei Prison. Foto / Photograph: Martin Andreller

Euroopa Mälu ja Süüme Koostöökogu (*Platform of European Memory and Conscience, PEMC*) liikmena võtab Eesti Mälu Instituut aktiivselt osa selle koostöökogu tööst. 2018. aasta novembris toimunud aastakoosolekul esines ettekandega instituudi uurimisjuht ja PEMCi juhatuse liige Toomas Hiio. 24. aprillil 2018 osales Eesti Mälu Instituut PEMCi Üleeuroopalise Totalitarismiohvrite Memoriaali ideekonkursile laekunud tööde esitlusel ja auhindamistseremoonial.

Eesti Mälu Instituut teeb tihedat koostööd ka Euroopa Mälu ja Solidaarsuse Võrgustikuga (ENRS), mille eesmärk on dokumenteerida ja populariseerida 20. sajandi ajalugu ning viise, kuidas seda mäletatakse. 15.-17. mail 2018 osales Eesti Mälu Instituut Bukarestis toimunud iga-aastaselt sümposiumil, kus keskenduti I maailmasõja mõjule tänasele Euroopale. Lisaks osales Eesti Mälu Instituut võrgustiku korraldatud seminaril 3.-4. detsembril Firenzes, kus arutati viise Euroopa ajaloolise kogemuse teadvustamiseks. Jätkuvalt osalevad meie esindajad välisministeeriumi juhitava Eesti delegatsiooni liikmetena ka Holokausti Rahvusvahelise Rakkerühma töös.

Lisaks rahvusvahelisele koostööle tugevdasime sidemeid Okupatsioonide ja Vabaduse muuseum Vabamu ning jätkasime Kogu Me Lugu materjalide esitlemist koostöös Eesti Kunstimuseumiga. Samuti panime aluse tihedale koostööle MTÜ Jaan Tõnissoni Seltsiga, kellega korraldasime 13. detsembril 2018 Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäeva puhul Patarei vanglas riigimehe auks mälestusürituse.

As a member of the Platform of European Memory and Conscience (PEMC), the Estonian Institute of Historical Memory actively participates in its work. The institute's research director and member of the PEMC Board Toomas Hiio gave a presentation at the PEMC annual meeting held in November of 2018. On 24 April 2018, the Estonian Institute of Historical Memory participated in the presentation and awards ceremony for the entries received for the pan-European Memorial for the Victims of Totalitarianism in Brussels design competition.

The Estonian Institute of Historical Memory also cooperates closely with the European Network Remembrance and Solidarity (ENRS), the aim of which is to document and popularise 20th century history and the ways in which it is remembered. The Estonian Institute of Historical Memory participated in the annual symposium held in Bucharest on 15-17 May 2018, which focused on the effects of World War II on present-day Europe. Additionally, the Estonian Institute of Historical Memory participated in the seminar organised by the network in Florence on 3-4 December, where ways for raising awareness of Europe's historical experience were discussed. Our representatives also continue to participate in the International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) working groups as members of the Estonian delegation headed by the Ministry of Justice.

In addition to international cooperation, we have strengthened our ties with the Vabamu Museum of Occupations and Freedom, and continue presenting materials from the Kogu Me Lugu project in cooperation with the KUMU Art Museum of Estonia. We have also laid the foundation for close cooperation with the Jaan Tõnisson Society Non-profit Organisation, with which we organised a memorial event at Patarei Prison in honour of Jaan Tõnisson on 13 December 2018, on the occasion of the 150th anniversary of the birth of the statesman.

Arutada, mälestada, õppida – avalikud üritused ja teavitused

2018. aastal korraldas Eesti Mälu Instituut kaheksa suurt avalikku üritust ning mitmepäevase rahvusvahelise koolituse, millest võttis osa ligi 1500 inimest Eestist ja välismaalt. Eraldi väärrib esiletõstmist Eesti kommunismiohvrite memoriaali avamisteremoonia, millel osales ligi 2000 inimest. Oleme olnud partneriks mitme algatuse elluviimisel. Tänu aktiivsele osalusele avalikus diskussioonis ning avalikkuse laialdasele kaasamisele oleme suurendanud Eesti ja rahvusvahelise üldsuse teadlikkust totalitaarsete režiimide kuritegudest ning toonud esile mälu hoidmise tähtsust.

Holokausti ohvrite mälestuspäevale eelneval päeval, 26. jaanuaril, peeti Riigikogus Eesti Mälu Instituudi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi korraldatud holokaustiohvrite mälestuspäeva ettekandekoosolek, mille avas Riigikogu esimees Eiki Nestor.

Märtsiküüditamise aastapäeval, 25. märtsil korraldasime kohvikus Vabadus noorte ajalooõpetajatega avaliku arutelu „Märtsiküüditamise kaja 21. sajandil“. Arutelule järgnes traditsiooniline küünalde süütamine Vabaduse väljakul, mida korraldasid Eesti Inimõiguste Instituut ja Eesti Mälu Instituut koostöös MTÜ Tulipisar, Justiitsministeeriumi, Eesti Õpilasesinduste Liidu, Eesti Noorteühenduste Liidu ja Eesti Üliõpilaskondade Liiduga. Samal päeval toimus noorteühingu Avatud Vabariik noorte ajalooarutelu Tartu Ülikooli Narva Kolledžis, kus olime kaaskorraldajad.

To discuss, commemorate, learn – public events and publicity

In 2018, the Estonian Institute of Historical Memory organised eight major public events and an international training session that lasted several days. A total of nearly 1,500 people from Estonia and abroad participated in these events. The inauguration ceremony of the Memorial for Estonia's victims of communism, in which nearly 2,000 people participated, merits being highlighted separately. We have been a partner in carrying out several initiatives. Thanks to active participation in public discussion and the extensive involvement of the public, we have increased the awareness of the Estonian and international public regarding crimes of totalitarian regimes, and highlighted the importance of preserving memory.

On 26 January, the day before **the International Holocaust Remembrance Day**, a presentation event took place, organised by the Estonian Institute of Historical Memory and the Estonian Ministry of Education and Research, was held at the Riigikogu (Estonian Parliament) and was opened by Eiki Nestor, the speaker of the Riigikogu.

On 25 March, the **Commemoration Day of the March deportations**, we organised a public discussion at the Vabadus Café with young history teachers entitled *The Echo of the March Deportation in the 21st Century*. The discussion was followed by the traditional lighting of candles at Vabaduse väljak (Liberty Square), which was organised by the Estonian Institute of Human Rights and the Estonian Institute of Historical Memory in cooperation with the Tulipisar NPO, the Estonian Ministry of Justice, the Association of Estonian Student Representative Boards, the Association of Estonian Youth Organisations and the Federation of Estonian Student Unions. On the same day, the Open Republic NGO held a history discussion for young people at the University of Tartu Narva College, where we were co-organisers.

Esinevad ajalooõpetajad Grete Rohi, Jaak Juske, Dmitri Rõbakov ning instituudi teadur-kuraator Martin Andreller.
The history teachers Grete Rohi, Jaak Juske, Dmitri Rõbakov, and the institute's research fellow-curator Martin Andreller giving presentations.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Küünalde süütamine Vabaduse väljakul.
Lighting candles at Vabaduse väljak (Liberty Square).
Foto / Photograph: Martin Andreller

11. aprillil esitleti Tallinnas, Mustpeade majas Patarei Rahvusvahelise Kommunismiohvrite Mälestusmuuseumi ideekonkursi töid ja autasustati parimaid. Konkursi tulemusi võib pidada esimeseks professionaalseks Patarei tulevikule keskenduvaks arhitektuuriliseks visiooniks. Esimese koha pälvis Jaapani arhitekt Shuhei Endo teosega “Red Erosion”.

On 11 April, the entries to the Patarei International Museum for The Victims of Communism design competition were presented, and the best were awarded at the Blackheads House in Tallinn. The results of the competition can be considered the first professional architectural vision focusing on the future of Patarei. The Japanese architect Shuhei Endo earned first place with his entry Red Erosion.

Muuseumi ideekonkursi tööde autorite auhindamine.
Awarding of the authors of the museum design competition entries.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Foto / Photograph: Martin Andreller

Leinapäeval, 14. juunil korraldasime Patarei vangla hoovis avaliku arutelu „Kommunism: eesmärk pühitseb abinõu“, kus tunnustatud ajaloolased David Vseviov (Eesti Kunstiakadeemia professor) ja Toomas Hiio (Eesti Mälu Instituudi uurimisjuht) lahkasid akadeemilise arutelu vormis kommunistliku ideoloogia olemust ja selle rakendamise tagajärgi.

On the national day of mourning, 14 June, we organised the public discussion *Communism: the End Justifies the Means* in the yard of Patarei Prison, where the recognised historians David Vseviov (professor at the Estonian Academy of Arts) and Toomas Hiio (research director of the Estonian Institute of Historical Memory) dissected the nature of communist ideology and the consequences of its implementation in the form of academic discussion.

Esinevad ajaloolased David Vseviiov, Toomas Hiio ja Eesti Mälu Instituudi teavituse ja koostöö valdkonna juht Sergei Metlev. The historians David Vseviiov, Toomas Hiio and the Estonian Institute of Historical Memory head of public and partner relations Sergei Metlev giving presentations.
Foto / Photograph: Martin Andreller

Foto / Photograph: Martin Andreller

23.-27. juulil korraldasime Saksamaa saatkonna toetusel rahvusvahelise koolituse totalitaarsete režiimide kuritegudest ajalooõpetajatele ning kodanikuhariduse eestvedajatele. Osalesid 19 Euroopa Liidu riigi esindajad. Koolitusel vahetati kogemusi ning arutati uuenduslikke viise, kuidas totalitaarsete ideoloogiate olemust ja nende alusel loodud režiimide kuritegusid hariduses käsitleda.

On 23–27 July, we held an international training session on the crimes of totalitarian regimes for history teachers and leaders of civic education with the support of the German Embassy. Representatives of 19 member states of the European Union participated. Experiences were exchanged at the training session and social means were discussed for how to treat in education the nature of totalitarian ideologies and the crimes of the regimes established on their basis.

Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian Institute of Historical Memory

11. augustil korraldasime koostöös Inimõiguste Instituudiga Arvamusfestivalil arutelusid laval nimetusega „Türannia ja inimlikkus“, kus peatuti ajaloolise mälu ja vabaduse teemadel. Toimus erakondade esindajate debatt ning asjatundjate mõttevahetus.

On 11 August, Open Republic NGO in cooperation with the Estonian Institute of Human Rights, we organised discussions under the topic of *Tyranny and Humaneness* at the Paide Opinion Festival, where the themes of historical memory and freedom were discussed. A debate was held between representatives of political parties and an exchange of views took place between experts.

23. augustil avati Maarjamäel Eesti kommunismiohvrite memoriaal. Õhtul ootas memoriaali külastanud tuhandeid inimesi heliruum, mis lõi erilise õhkkonna. Memoriaali avamine oli osa Eesti Vabariik 100 juubeliprogrammist.

23. augustil järgnes memoriaali avamisele rahvusvaheline konverents „Euroopa mälu ja kommunistlike režiimide kuriteod: teostamata utopia miljonid ohvrid“, mida toetasid Saksamaa saatkond Eestis ja Justiitsministeerium.

On 23 August, the Memorial to Estonia’s victims of communism was opened at Maarjamäe. A sound space that created a particular atmosphere awaited the thousands of people who visited the Memorial in the evening. The opening of the Memorial was part of the centenary programme of the Republic of Estonia 100.

On 23 August, the international conference *European Memory and the Crimes of Communist Regimes: the Millions of Victims of an Unfulfilled Utopia* followed the opening of the Memorial. The German Embassy in Estonia and the Estonian Ministry of Justice supported the conference.

Foto / Photograph: Kaarel Langemets

Foto / Photograph: Kaarel Langemets

16. novembril korraldas Eesti Mälu Instituut koos partneritega Narva kindluses venekeelsetele õppuritele suunatud kaasava arutelu pealkirjaga „1917. aasta hoiatused“, mis keskendus Venemaal 1917. aastal toimunud bolševike riigipöörde ajaloole ning selle sündmuse mõjule Euroopale ja iseseisvuvale Eestile. Peaesinejaks oli ajaloo professor David Vseviov, arutelu juhtis ja õpilastele ajalooviktoriini valmistas ette noor ajaloolane Ivan Lavrentjev.

On 16 November, together with partners, the Estonian Institute of Historical Memory organised an engaging discussion at the Narva fortress aimed at Russian-speaking students entitled *Warnings of 1917* that focused on the history of the overthrow of the government by the Bolsheviks in Russia in 1917 and on the effect of this event on Europe and independent Estonia. The main speaker was history professor David Vseviov. The young historian Ivan Lavrentjev led the discussion and prepared a history quiz game for the students.

Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian Institute of Historical Memory

13. detsembril korraldasime Patarei vangla ruumides koostöös Jaan Tõnissoni Seltsiga Jaan Tõnissoni 150. sünniaastapäevale pühendatud mälestusürituse, kus esinesid tema elulugu uurinud Krista Aru, Ago Pajur ja Meelis Saueauk. Üritus toimus tema arreteerimispäeval. NKVD ametnikud arreteerisid Tõnissoni 13. detsembril 1940 ja sulgesid Patarei vanglasse. Suure tõenäosusega hukati ta samas kohas 1941. aasta juuli alguses. Mälestusüritusel esinesid tervitussõnadega Riigikogu aseesimees Kalle Laanet, riigihalduse minister Janek Mäggi ja justiitsminister Urmas Reinsalu. Mälestusüritusele eelnes austusavaldus Metsakalmistul riigivanemate kenotaafi juures, kus kõnelesid Vabariigi president Kersti Kaljulaid, Eesti Mälu Instituudi esindaja Sergei Metlev ja Eesti Üliõpilaste Seltsi (mille esimees ja hiljem auvilistlane Tõnisson oli) liige Margus Kasterpalu.

On 13 December, in cooperation with the Jaan Tõnisson Society, we organised a memorial event dedicated to the 150th anniversary of the birth of Jaan Tõnisson in the rooms of Patarei Prison. Krista Aru, Ago Pajur and Meelis Saueauk, all of whom have studied his life story, spoke at the event. The event took place on the anniversary of his arrest. NKVD officials arrested Tõnisson on 13 December 1940 and locked him up in Patarei Prison. It is very likely that he was executed in the same place at the start of July, 1941. Kalle Laanet, the Deputy Speaker of the Riigikogu, Janek Mäggi, the Minister of Public Administration, and Urmas Reinsalu, the Minister of Justice, delivered welcome speeches at the memorial event. The memorial event was preceded by a tribute at the cenotaph dedicated to Estonia's state elders at Metsakalmistu (Forest Cemetery), where the President of the Republic of Estonia Kersti Kaljulaid, Sergei Metlev, the representative of the Estonian Institute of Historical Memory, and Margus Kasterpalu, a member of the Estonian Students' Society (the chairman, and later honorary alumnus, of which Tõnisson was), gave speeches.

Foto / Photograph: Martin Andreller

Esineb Jaan Tõnissoni Seltsi esimees Krista Aru.
Krista Aru, Chairwoman of the Jaan Tõnisson Society, speaks.
 Foto / Photograph: Martin Andreller

2018. aasta lõpus alanud kommunistikuritegusid põhjalikult ja faktipõhiselt eesti, inglise ja vene keeles tutvustava portaali arendustööd lõppevad 2019. aastal. Portaalist saab avalik andmevara, mis pakub mitmekülgset informatsiooni kommunistliku ideoloogia ning kommunistlike režiimide ajaloo ja toimimise kohta üle maailma. Portaalil maailmakaardilt saab ülevaate erinevates riikides eksisteerinud kommunistlike režiimide kohta üksikasjalikumalt. Avaldatakse tähelepanuväärseid uurimusi ja artikleid. Tagame, et iga huviline, sõltumata elukohast, saaks kommunistlike režiimide ja nende kuritegude kohta piisavalt informatsiooni.

The development of the portal in Estonian, English and Russian thoroughly introducing the crimes of communism based on facts began at the end of 2018 and will be completed in 2019. The portal will become a public storage site of data that offers diverse information on communist ideology and the history and functioning of communist regimes throughout the world. The portal's world map will provide a more detailed overview of communist regimes that have existed in different countries. Notable research papers and articles will be disclosed. We guarantee that every interested person, regardless of their place of residence, will receive sufficient information on communist regimes and their crimes.

Foto / Photograph: Ksenia Benbik

Sergei Metlev, Eesti Mälu Instituudi teavituse ja koostöö valdkonna juht

Oleme aktiivselt osalenud avalikus diskussioonis, tulenevalt asutuse missioonist uurida ja populariseerida Eesti XX sajandi ajalookogemust ning levitada teadmisi totalitaarsete režiimide kuritegudest. Meil on siiralt hea meel, et meedia ja laiema avalikkuse huvi meie tegevusvaldkonna vastu on hüppeliselt kasvand. Patarei vangla tulevik ja kommunismiohvrite memoriaal pakub suurt huvi ka välismaal. See kõik tõestab, et ajaloomälu seotud sõlmeemad ei ole oma tähtsust kaasajal minetanud. Totalitaarse kogemuse sügav mõtestamine ja sellega arvestamine on osa vaba ühiskonna igapäevasest arendamisest. Kiire tempoga on kasvanud meie koostöövõrgustik, mis haarab palju inimesi ja ulatub mitmesse riiki. See kõik annab instituudile väärrika positsiooni rahvusvahelisel mälu maastikul. Oleme alati avatud dialoogiks ja koostööks.

Sergei Metlev, head of public and partner relations, Estonian Institute of Historical Memory

We have actively participated in public discussion, deriving from our institution's mission to research and popularise Estonia's 20th century history experience and to spread knowledge of the crimes of totalitarian regimes. We are sincerely pleased that the interest of the media and the general public in our field of activity has grown by leaps and bounds. The future of Patarei Prison, and the Memorial to the victims of communism are of great interest abroad as well. All of this proves that key topics associated with historical memory have not lost their importance nowadays. Making sense of the essence of the experience of totalitarianism and taking this into account is part of the everyday development of a free society. Our cooperation network has grown at a rapid pace and now includes many people and extends to many countries. All of this puts the institute in a distinguished position in the international memory landscape. We are always open to dialogue and cooperation.

Kogu Me Lugu: suulise ajaloopärandi kogumine hoiab meie lugu arusaadava ja inimlikuna ka 100 aasta pärast

Kogu Me Lugu sai alguse 14. juunil 2013. aastal üleskutsena Eesti ja maailma noortele koguda oma perekonna lugu. Eesmärgiks seati mitte ainult Eesti suulise ajaloo talletamine, vaid ka selle pärandi ligipääsetavus internetis. Nii sündis Kogu Me Lugu suulise ajaloo portaal (www.kogumelugu.ee), mis keskendub Eesti 20. sajandi ajaloole läbi isikliku kogemuse. Selleks kogume, uurime ja jagame videoformaadis Nõukogude või Saksa okupatsiooni ajal Eestis elanud, nimetatud võimude eest Eestist põgenenud või nende tegevuse tulemusena Eestisse sattunud inimeste mälestusi (otsetunnistajad ja nende lähedased). Portaal on kasutatav eesti, inglise ja vene keeles.

Lugude kogumine laulupeol.
Gathering life stories at the Song Festival.
 Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian
 Institute of Historical Memory

Aastatel 2013–2018 oleme teinud 252 intervjuud erinevatel teemadel, näiteks 1941. ja 1949. aasta küüditamine, põgenemine läände 1944. aastal, Eesti juudi kogukond enne ja pärast Teist maailmasõda, vabadusvõitlus natsionaalsotsialistliku Saksamaa ja Nõukogude Liidu okupatsioonivõimude vastu, sisseränne Eestisse Nõukogude ajal, eestlaste kultuur ja identiteet Eestis ja mujal maailmas, soomeugrilaste ja venelaste eluolu Eestis.

Kogu Me Lugu: gathering oral historical heritage keeps our history understandable and humane even after 100 years

Kogu Me Lugu (Gather Our Story, also translates into Our Entire Story) was launched on 14 June 2013 as an appeal to young people of Estonia and the world to gather their family stories. The objective was set not only to document Estonia's oral history, but also to make this heritage accessible on the internet. This is how the Kogu Me Lugu oral history portal (www.kogumelugu.ee) was born, which focuses on Estonia's 20th century history through personal experience. To this end, we gather, research and share memories in video format of people (eyewitnesses and people close to them) who lived in Estonia during the Soviet or German occupations, fled from Estonia to escape those regimes, or ended up in Estonia as a result of the actions of these regimes. The portal can be accessed in Estonian, English and Russian.

Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian
 Institute of Historical Memory

In 2013–2018, we have conducted 252 interviews on various themes, for instance the deportations of 1941 and 1949, escape to the West in 1944, Estonia's Jewish community before and after the Second World War, the fight for freedom against national socialist Germany and the Soviet Union, immigration to Estonia during the Soviet era, the culture and identity of Estonians in Estonia and elsewhere in the world, and living conditions of Finno-Ugric peoples and of Russians in Estonia.

Inimesed, kelle lood on portaalis jälgitavad, elavad mitmes riigis. Kogu Me Lugu meeskond on teinud intervjuusid lisaks Eestile ka USA-s, Kanadas, Soomes ja Venemaal. Portaalis on riiklikul õppekaval põhinev teemapuu ja intervjuude põhjal loodud õppematerjalid, mida saab kasutada koolis ja noorsootöös. Lisaks sellele jõuavad need lood Eesti inimesteni ja välismaale mälestuspäevadel, avalikel üritustel ja teaduslikel konverentsidel. 2019. aasta eesmärgiks on 80 uue intervjuu salvestamine.

People whose stories can be followed on the portal live in many different countries. In addition to Estonia, the Kogu Me Lugu team has conducted interviews in the USA, Canada, Finland and Russia. There is a topic tree and teaching materials created on the basis of interviews in the portal. These materials are based on the national curriculum, and can be used in schools and in social work with young people. Additionally, these stories reach people in Estonia and abroad on days of remembrance, at public events and academic conferences. The objective for 2019 is to record 80 new interviews.

Kogu Me Lugu intervjuerimisprotsess. Pildil Juris Žigurs, Estonia teatri endine balletisolist. The Kogu Me Lugu interview process. The photo features Juris Žigurs, a former ballet soloist at the Estonia Theatre. Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian Institute of Historical Memory

2018. aasta suvel võttis Kogu Me Lugu meeskond ette ekspeditsiooni Siberisse, et uurida sealsete eestlaste represseerimislugusid. Koguti väärtuslikku videomaterjali ja loodi palju uusi kontakte. Tomskis asuva represseeritud eestlaste mälestusmärgi ees korraldati koostöös kohalikega mälestusüritus.

In the summer of 2018, the Kogu Me Lugu team went on an expedition to Siberia in order to research the histories of repression of the Estonians who live there. Valuable video footage was recorded and many new contacts were made. A memorial event was held in cooperation with local Estonians in front of the memorial in Tomsk dedicated to repressed Estonians.

Ekspeditsiooni liikmed Elmar Gams ja Jaan Sudak intervjuerivad Siberi eestlast. Expedition members Elmar Gams and Jaan Sudak interview an Estonian from Siberia. Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian Institute of Historical Memory

Ekspeditsiooni liikmed Elmar Gams ja Jaan Sudak kohtuvad kohalikega. Expedition members Elmar Gams and Jaan Sudak meet with the locals. Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut / Estonian Institute of Historical Memory

Ekspeditsiooni liige Jaan Sudak ütles mälestusmärgi ees kõneledes:

„See kivi siin on püstitatud Tomskimail hukkunud eestlastele. Nad olid inimesed nagu meiegi. Tegid oma tööd, elasid oma elu, neilgi olid õed-vennad, vanemad ja lapsed, sõbrad ja sugulased. Siis jäid nad kellelegi jalgu. Nemas ei saa enam rääkida, nende põrmu katab Siberi muld. Räägivad need, kes jäid ellu. Mälestusmärke püstitatakse elavate jaoks. Nende jaoks, kes hoiavad mälestust. See mälestus siin on valus mälestus ajast, kui inimelu kaotas ideoloogia ees oma väärtuse. Samas on see kivi märk lootusest ja sellest, et ajad lähevad paremaks“.

Kogutud lood annavad võimaluse läbi tunnetada üksikisiku saatust suurte ajaloosündmuste taustal ja küsida iseendalt, milline oli inimelu hind eelmisel sajandil ja kui habras on tegelikult meie tänapäev. Kui Teil või Teie sugulasel-tuttaval on väärtuslik lugu, palun andke sellest teada!

2018. aastal on lugude kogumisse panustanud: Sandra Vokk, Michaela Snopková, Elisa Avik, Tiiu-Triinu Tamm, Jaan Sudak, Jüri Käosaar, Helle Rudi, Paula Vals, Jaan Kalmus, Ilja Shmidt, Erlend Arras, Siim-Martin Kaasik, Raido Pedak, Mauricio Sánchez, Elmar Gams.

Member of the expedition Jaan Sudak said when speaking in front of the monument:

“This stone here has been erected for the Estonians who perished in the region around Tomsk. They were people like us. They did their work, lived their lives, they had sisters and brothers, parents and children, friends and relatives. Then they got in somebody’s way. They can no longer speak, the soil of Siberia covers their remains. Those who survived speak. Monuments are erected for the living. For those who hold on to memory. This memory here is a painful memory of a time when human life lost its value in the face of ideology. At the same time, this stone is a sign of hope that times will get better.”

The stories gathered provide the opportunity to get a sense of the fates of individuals against the background of major historical events, and to ask oneself what the price of human life in the previous century was and how fragile our present day actually is. If you, or your relative or friend, have a valuable story, please let us know about it!

In 2018, the following people have contributed to gathering life stories: Sandra Vokk, Michaela Snopková, Elisa Avik, Tiiu-Triinu Tamm, Jaan Sudak, Jüri Käosaar, Helle Rudi, Paula Vals, Jaan Kalmus, Ilja Shmidt, Erlend Arras, Siim-Martin Kaasik, Raido Pedak, Mauricio Sánchez, Elmar Gams.

Voldemar Trink intervjuud andmas.
Voldemar Trink giving an interview.
Foto / Photograph: Eesti Mälu Instituut /
Estonian Institute of Historical Memory

Voldemar Trink's granddaughter Anita Trink

„Ma olen alati soovinud jäädvustada oma armsa vanaisa Voldemar Trink'i elulugu. Tema erakordseid läbielamisi Teises maailmasõjas ning huvitavaid vaateid elule. Selliseid kogemusi annavad kõige paremini edasi Voldemari ENDA sõnad, olek ning emotsioonid. Portaali Kogu Me Lugu avastasin Facebook'ist. Peale teiste eakate inimeste elulugudega tutvumist tundus mulle, et Voldemari lugu ühtib Kogu Me Lugu eesmärkidega. Eesmärkidega nagu eestlaste lugude talletamine ning selle ajaloo teistega jagamine, seni kuni meie keskel on veel neid inimesi, kes saavad jagada oma osa ning läbielamisi Teisest maailmasõjast. Minu suureks rõõmuks pakkus Voldemar Trink'i elulugu huvi ka Kogu Me Lugu meeskonnale. Kiirelt sai kokkulepitud ka kohtumise kuupäev. Voldemari enda kogemus kogu protsessist on täis vaid positiivsust. Mitte ainult ei saanud ta oma lugu teistega jagada, vaid elukogemustest rääkides tuli tal endalgi nii mõndagi meelde, mis varem oli meelest läinud. Nüüd, kus Voldemari erakordne lugu on salvestatud, saavad ka tulevased põlvkonnad teada, milline oli sõduripoisi elu Teise maailmasõja ajal.“

Vestlesime Voldemariga (sündinud 1925. aastal Kirovi oblastis) tema kodus Tartus mais 2018.

Voldemar Trink's granddaughter Anita Trink

“I have always wanted to record the life story of my dear grandfather Voldemar Trink. His extraordinary experiences in the Second World War and his interesting views on life. Voldemar's OWN words, his bearing and emotions best convey such experiences. I discovered the Kogu Me Lugu portal on Facebook. After taking a look at the life stories of other elderly people, it seemed to me that Voldemar's story concurs with the objectives of Kogu Me Lugu. Aims like the preservation of the stories of Estonians and the sharing of this history with others for as long as there still are people among us who can share their part and experiences in the Second World War. To my great joy, Voldemar Trink's life story was also of interest to the Kogu Me Lugu team. A date was quickly agreed on for getting together. Voldemar's own experience of the whole process is filled only with positive emotions. He not only had the chance to share his story with others, but while talking about his life experiences, quite a few things came to his mind that he had previously forgotten. Now that Voldemar's extraordinary story has been recorded, future generations can also find out what the life of a soldier boy was like in the Second World War.”

We spoke with Voldemar (born in 1925 in Kirov oblast) at his home in Tartu in May of 2018.

Meie partnerid ja sõbrad, keda täname kogu südamest

Eesti Mälu Instituudi asutajad ja nõukogu liikmed
Rahvusvahelise Kommunismiohvrite
Mälestusmuuseumi toetajad
Eesti Mälu Instituudi töötajad,
praktikandid ja vabatahtlikud
Kõik koostööpartnerid, sõbrad ja kaasamõtlejad

Eriti soovime tänada:

Vabariigi Presidendi Kantselei
Riigikogu
Riigikantselei
Justiitsministeerium
Haridus- ja Teadusministeerium
Kultuuriministeerium

Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkond
Tšehhi Vabariigi Suursaatkond
Poola Vabariigi Suursaatkond

Tartu Ülikool
Tallinna Ülikool
Riigiarhiiv
Eesti Rahvusringhääling
Riigi Kinnisvara AS
EV100 korraldustoimkond
Eesti Kirikute Nõukogu

Stanfordi Ülikool
Williams College

Euroopa Mälu ja Süüme Koostöökogu
Mälestuse ja Solidaarsuse Euroopa Võrgustik
Leedu Genotsiidi ja Vastupanuliikumise
Uurimise Keskus
Poola Rahvusliku Mälu Instituut
Saksamaa Sotsialistliku Ühtsuspartei Diktatuuri
Uurimise Liitvabariiklik Sihtasutus
Läti Okupatsioonimuuseum
Venemaa Memorial
Inimõiguste Instituut
Eesti Memento Liit
Eesti Üliõpilaste Selts
Eesti Üliõpilaskondade Liit
Eesti Õpilasesinduste Liit
Avatud Vabariik
Okupatsioonide ja Vabaduse Muuseum Vabamu

Our partners and friends, whom we thank with all our heart

The founders and members of the council of
the Estonian Institute of Historical Memory
The supporters of the International Museum
for The Victims of Communism
The employees, interns and volunteers of the
Estonian Institute of Historical Memory
All of our cooperation partners, friends
and people who share our sentiments

We especially wish to thank:

The Office of the President of the Republic of Estonia
The Riigikogu
The Government Office of the Republic of Estonia
The Estonian Ministry of Justice
The Estonian Ministry of Education and Research
The Estonian Ministry of Culture

The Embassy of the Federal Republic of Germany
The Embassy of the Czech Republic
The Embassy of the Republic of Poland

The University of Tartu
Tallinn University
The National Archives of Estonia
Estonian Public Broadcasting
State Real Estate Ltd.
EV100 Organising Committee
The Estonian Council of Churches

Stanford University
Williams College

The Platform of European Memory and Conscience
The European Network Remembrance and Solidarity
The Lithuanian Centre for Investigating
Genocide and the Resistance Movement
The Polish Institute of National Memory
The German Federal Foundation for the
Reappraisal of the SED Dictatorship
The Latvian Occupation Museum
Russia Memorial
The Estonian Institute of Human Rights
The Estonian Memento Association
The Estonian Students' Society
The Federation of Estonian Student Unions
The Association of Estonian Student
Representative Boards
Open Republic NGO
The Vabamu Museum of Occupations and Freedom

Eesti Ajaloomuuseum
 Eesti Filmimuuseum
 Eesti Sõjumuuseum
 Eesti Meremuuseum
 Eesti Kunstimuuseum
 Tarvastu Muuseum
 Narva Muuseum
 Jaan Tõnissoni Instituut
 Eesti Juudi Kogukond
 Tulipisar

A-tiim
 BLRT Grupp
 COBALT advokaadibüroo
 JVR Arhitektibüroo
 KOKO arhitektid
 Lumion
 Orangetime
 Postimees
 Refiner
 Tulutee

Urmas Reinsalu
 Jüri Ratas
 Janek Mäggi
 Tõnis Saar
 Tema Ekstsellents härra Christoph Eichhorn
 Tõnu Altosaar
 Krista Aru
 Olga Batuhtina
 Ingrid Baumeister abikaasaga
 Marje Einre
 Dr Ivo Juurvee
 Jaak Juske
 Dr Anna Kaminsky
 Margus Kasterpalu
 Kin-mjr Tiiu Kera
 Marcus Kolga
 Sigrid Koppel
 Asko Künnap
 Ivan Lavrentjev
 Liis Lindvere
 Kalle Laanet
 Katrin Lunt
 Dr Olaf Mertelsmann
 Prof Norman M. Naimark
 Eiki Nestor
 Helen Oja
 Mart Orav
 Lagle Parek
 Martin Pedanik
 Reedik Poopuu
 Ago Pajur
 Dr Aigi Rahi-Tamm
 Dmitri Rõbakov
 Patrick Rang
 Neeme Raud

The Estonian Museum of History
 The Estonian Film Museum
 The Estonian War Museum
 The Estonian Maritime Museum
 The Art Museum of Estonia
 Tarvastu Museum
 Narva Museum
 The Jaan Tõnisson Institute
 The Estonian Jewish Community
 Tulipisar

A-tiim
 BLRT Group
 COBALT Law Firm
 JVR Architecture Bureau
 KOKO Architects
 Lumion
 Orangetime
 Postimees
 Refiner
 Tulutee

Urmas Reinsalu
 Jüri Ratas
 Janek Mäggi
 Tõnis Saar
 His Excellency Mr. Christoph Eichhorn
 Tõnu Altosaar
 Krista Aru
 Olga Batuhtina
 Ingrid Baumeister and her husband
 Marje Einre
 Dr. Ivo Juurvee
 Jaak Juske
 Dr. Anna Kaminsky
 Margus Kasterpalu
 Major General Tiiu Kera
 Marcus Kolga
 Sigrid Koppel
 Asko Künnap
 Ivan Lavrentjev
 Liis Lindvere
 Kalle Laanet
 Katrin Lunt
 Dr. Olaf Mertelsmann
 Prof. Norman M. Naimark
 Eiki Nestor
 Helen Oja
 Mart Orav
 Lagle Parek
 Martin Pedanik
 Reedik Poopuu
 Ago Pajur
 Dr. Aigi Rahi-Tamm
 Dmitri Rõbakov
 Patrick Rang
 Neeme Raud

Grete Rohi
Argo Roots
Mirjam Rääbis
Lidia Zarudnaya
Malle Talvet-Mustonen
Peeter Tammisto
Jaan Tiidemann
Indrek Treufeldt
Tiiu Truus
Liis Uustal
Kalle Vellevoog
David Vseviov
Rait-Roland Veskema
Norman K. Wolfe

Grete Rohi
Argo Roots
Mirjam Rääbis
Lidia Zarudnaya
Malle Talvet-Mustonen
Peeter Tammisto
Jaan Tiidemann
Indrek Treufeldt
Tiiu Truus
Liis Uustal
Kalle Vellevoog
David Vseviov
Rait-Roland Veskema
Norman K. Wolfe

Foto / Photograph:
Kaarel Langemets

Kommunismiohvrite memoriaali mälestuskoridor „Teekond“ sümboliseerib totalitaarse süsteemi armutust ja inimvaenulikkust. Ta on pime ja rõhuv. Ent selle teekonna lõpus paistab valgus – see on miljonite inimeste lootus, see on usk vabadusse. Inimestel on seletamatult tugev vajadus tõe järele. Hoidke inimlikkust, vabadust ja tõe iga päev, et nad paistaks kaugele võimsa majakana.

The Journey memorial corridor of the Memorial to the victims of communism symbolises the ruthlessness and hostility towards humanity of the totalitarian system. It is dark and oppressive. Yet light is visible at the end of this journey – this is the hope of millions of people, this is faith in freedom. People have an inexplicably strong need for truth. Hold on to humaneness, freedom and truth every day so that they will shine across great distances as a powerful lighthouse.

Annetamine

Kui soovite anda rahalise panuse, et Eesti Mälu Instituudi tegevus oleks veelgi laiem, mõjusam, põhjalikum, siis kutsume Teid üles annetama meie pangakontole. Kui soovite annetada mõne töövaldkonna heaks spetsiifiliselt, siis palun märkige see pangamakse selgitusse või saatke lisainfona meile e-postiga: info@mnemosyne.ee. Toetades ajalooharidust ja -uurimist toetate ka paremat homset. Täname!

Konto andmed on:

Nimi: Eesti Mälu Instituut
 IBAN: EE477700771003093424
 BIC: LHVBE22
 AS LHV Pank: Tartu mnt 2, 10145 Tallinn

Kui soovite annetada mitte eurodes:
 Swedbank: EE422200221039992298
 BIC: HABAEE2X
 Swedbank AS: Liivalaia 8, 15040 Tallinn

Donations

If you wish to make a monetary contribution so that the activity of the Estonian Institute of Historical Memory would be even more extensive, effective and comprehensive, then we ask you to make a donation to our bank account. If you wish to donate for the benefit of some specific field of our work, then please make note of this in the explanation of your bank transfer or send additional information to us at the e-mail address: info@mnemosyne.ee. By supporting historical education and research, you will also be supporting a better tomorrow. Thank you!

The bank account information is:

Name: Estonian Institute of Historical Memory
 IBAN: EE477700771003093424
 BIC: LHVBE22
 AS LHV Pank: Tartu mnt 2, 10145 Tallinn

If you wish to donate not in Euro currency:
 Swedbank: EE422200221039992298
 BIC: HABAEE2X
 Swedbank AS: Liivalaia 8, 15040 Tallinn

**Kui soovite meiega
ühendust võtta, siis
kontaktid on siin:**

SA Eesti Mälu Instituut
registrikood 90013822
Suur-Ameerika 12-39, 10119 Tallinn, Eesti
+372 664 5039
info@mnemosyne.ee
www.mnemosyne.ee

**Avalikku suhtlust ja koostööd
puudutavates küsimustes**
Sergei Metlev
sergei.metlev@mnemosyne.ee

**Elektroniilise memoriaali andmebaasi
puudutavates küsimustes:**
memoriaal@mnemosyne.ee

**If you wish to contact
us, here is our contact
information:**

SA Estonian Institute of Historical Memory
Registry code: 90013822
Suur-Ameerika 12-39, 10119 Tallinn, Eesti
+372 664 5039
info@mnemosyne.ee
www.mnemosyne.ee

**Regarding matters concerning public
relations and cooperation, contact**
Sergei Metlev
sergei.metlev@mnemosyne.ee

**Regarding matters concerning the
electronic memorial database:**
memoriaal@mnemosyne.ee

EESTI MÄLU INSTITUUDI 2018. AASTA TEGEVUSE ARUANNE

Aruande koostamise panustasid: Sergei Metlev,
Meelis Maripuu, Sandra Vokk, Toomas Hiio,
Heldin Allik, Martin Andreller, Elmar Gams

Kujundus: Erkin Antov

Trükk: Kiirprint

Tõlge inglise keelde: Peeter Tammisto

Illustratsioonid: Aron Urb (EV100), Martin
Andreller, Kaarel Langemets, Shuhei
Endo, KOKO arhitektid, Martin Siplane,
Ksenia Benbik, Eesti Mälu Instituut.

Aruande tekstid (välja arvatud tsitaadid
kõnedest) ja instituudi autorilusega fotod on
kaetud Eesti Mälu Instituudi autoriõigusega
ja nende kasutamine on võimalik üksnes
omaniku loal. Fotode kasutamise asjus
tuleb pöörduda märgitud autori poole.

REPORT ON THE ACTIVITIES OF THE ESTONIAN INSTITUTE OF HISTORICAL MEMORY IN THE YEAR 2018.

The following contributed to putting this
report together: Sergei Metlev, Meelis
Maripuu, Sandra Vokk, Toomas Hiio, Heldin
Allik, Martin Andreller, Elmar Gams

Design: Erkin Antov

Printing: Kiirprint

Translation into English: Peeter Tammisto

Illustrations: Aron Urb (EV100), Martin
Andreller, Kaarel Langemets, Shuhei Endo,
KOKO Architects, Martin Siplane, Ksenia Benbik,
Estonian Institute of Historical Memory.

The texts in this report (with the exception of
quotations from speeches) and photographs with
the authorship of the institute are protected by the
Estonian Institute of Historical Memory copyright,
and their use is permissible only with the consent
of the owner. The indicated authors have to be
contacted regarding use of the photographs.